

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรี
ระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร

นางสาวอุราพร บณยรักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-441-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS INFLUENCING THE DEMOCRATIC ATTITUDE OF
BANGKOK METROPOLITAN FEMALE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Miss Auraporn Boonyarux

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-441-2

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อรรพ บุญรักษ์ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร. (FACTORS INFLUENCING THE DEMOCRATIC ATTITUDE OF BANGKOK METROPOLITAN FEMALE PRIMARY SCHOOL TEACHERS)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 220 หน้า. ISBN 974-634-441-2

ปัญหาของการวิจัยในครั้งนี้ คือ มีปัจจัยสำคัญทางสังคมและเศรษฐกิจประการใดบ้าง ที่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้มีตัวแปรอิสระ 8 ประการ ได้แก่ อายุ ภูมิภาค ภูมิลำเนาเดิม ภูมิหลังทางการศึกษา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของสามี ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย และความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัย คือ การใช้แบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 302 คน ในการพิสูจน์สมมติฐานใช้การทดสอบค่าร้อยละ ค่าไค-สแควร์และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย กับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอิทธิพลในเชิงบวกกับระดับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ อีก 6 ประการ ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของครูสตรีระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ภาควิชา...สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา...สังคมวิทยา.....
ปีการศึกษา...2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C530417 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: ATTITUDE / DEMOCRATIC / FEMALE TEACHERS / PRIMARY SCHOOL

AURAPORN BOONYARUX : FACTORS INFLUENCING THE DEMOCRATIC ATTITUDE OF BANGKOK METROPOLITAN FEMALE PRIMARY SCHOOL TEACHERS. THESIS ADVISER : ASSO. PROF. SUNYA SUNYAVIVAT, PH.D. 220 pp, ISBN 974-634-441-2

The research problem for this thesis is : what are social and economic factors affecting the democratic attitude of Bangkok Metropolitan female primary school teachers? In this regard, 8 independent variables are stipulated viz age, domicile, educational background, educational level of parents, educational level of husband, economic status, perception toward democracy, political interest and participation, while political attitude in democratic system is the dependent variable.

The most significant research tool were questionnaires collected from 302 female teachers of primary school in Bangkok Metropolitan area. To test the hypotheses, percentage (%), Chi-Square and Standard Deviation (S.D.) were utilized to find out the relationship between variables. Statistics importance is stipulated at the level of 0.05.

According to the research results, perception toward democracy, and political interest and participation were found positive influence over political attitude in the democratic system, simultaneously, while the other 6 independent variables displayed no effects.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา.....สังคมวิทยา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..... .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุ่่งไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ ความเอาใจใส่และความเมตตา จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึง รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 41 แห่ง ที่ให้ความช่วยเหลือและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพรชาติ บุณนาค คุณสิทธิพันธ์ มานิตกุล และคุณนิลวรรณ ชี้อนันต์ ที่อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานทุกท่าน เพื่อน ๆ จากโรงเรียนราชินีบน รวมทั้งคุณกรกช ศิริโชค และคุณปริญญา โพธิสัตย์ ที่ให้ความห่วงใย คำแนะนำเอาใจใส่และสนับสนุนมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคุณพ่อและคุณแม่ ผู้เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษา เป็นกำลังใจ และให้ความเอาใจใส่เสมอมา ที่ท้ายที่สุดนี้ คุณประโยชน์และความดีทั้งหลายจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศแด่ นางสาวพยอม ดิษฐ์ธรรม ผู้มีพระคุณอีกท่านหนึ่ง ซึ่งไม่อาจได้เห็นความสำเร็จของผู้วิจัยในครั้งนี้

นางสาวอุรพร บุญรักษ์

มีนาคม 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของกาววิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 ความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 กรอบความคิดและทฤษฎี.....	8
1. แนวความคิดเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	8
2. แนวความคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง.....	31
3. แนวความคิดเรื่องความสนใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	58
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
2.3 สมมติฐานการวิจัย.....	75
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	85
วิธีการวิจัย.....	85
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	90
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	91
ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	100
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	102
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	104
4 ผลการศึกษาวิจัย.....	106
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากร.....	106
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความสนใจและการมีส่วนร่วม ทางการเมือง ความเป็นประชาธิปไตย และทัศนคติ เกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	114
1. ด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	114
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย.....	119
3. ด้านทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	129
ตอนที่ 3 การพิสูจน์สมมติฐาน.....	143
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	164
สรุป.....	164
อภิปรายผล.....	170
ข้อเสนอแนะ.....	174

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	177
ภาคผนวก	192
ภาคผนวก ก. สภาพภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง...	193
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	199
ประวัติผู้เขียน.....	220

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบจากโรงเรียนต่าง ๆ.....	107
4.2 แสดงลักษณะทั่วไปของประชากร.....	109
4.3 แสดงระดับฐานะทางเศรษฐกิจ.....	113
4.4 แสดงความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	115
4.5 แสดงระดับความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	119
4.6 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย.....	121
4.7 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย.....	128
4.8 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	130
4.9 แสดงระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	142
4.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับอายุกับทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	145
4.11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลาเนาเดิมกับทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	147
4.12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับทัศนคติทาง การเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	149
4.13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดากับทัศนคติ ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	151
4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษากับทัศนคติ ทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	153
4.15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของสามีกับทัศนคติทาง การเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	155

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

- 4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับทัศนคติทาง
การเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....157
- 4.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความเป็นประชาธิปไตยกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตย.....159
- 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสนใจ และการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....161